

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER: VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadóhivatal:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám alatt a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivatali elölírók, hirdetések, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasabos petitsor terfoglata 15 fillér. Többesziros hirdetésnél árkedezmény. Nyilttér sora 50 fillér.

Felülírók és egyéb nyugtázások közlési díja soronként 10 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben postautalványon eszközölhető. Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Széchenyi István gróf emlékezete.

1860. április 8-án egy elborult nagy szellem összetörte földi bilincseit és az örökkévalóságba költözésével mélyszégyenbe borította a négy folyam és hármass heg között elterülő országot, egészen az Adria hullámveréséig. Pedig a nélkül is egy évtized óta folytonosan gyászba volt öltözve a nemzet: siratta az elvesztett szabadságot, búsan nyögte az idegen jármot, a mely évről-évre súlyosabb teherként nehezedett nyakára.

Az az elborult nagy szellem: Széchenyi István gróf, pár évtizeddel előbb vezére volt a nemzetnek, a mely fölébredve százados álmából, öntudatosan akart a haladás terére lépni minden irányban. Széchenyi nyugati Európa országait bejárva, már ifjúkorában látta nemzete elmaradottságát, satekintettel látta az eszmék magasságából, mire van szüksége a magyarnak, hogy ő is megizmosodva kivége részét abból a kulturmunkából, a mely nyugaton már megindult, de nálunk még nem volt szabad a földnek mozdulnia. Minden téren irányt mutatott és vezetett a magyar tudós társaság megalapításától a láncz-hídépítésig, a Vaskapu szabályozásától egészen a létezéséig mindenre kiterjesztette ő figyelmét és különös gondnal törekedett azon, hogy a magyar nemzet a nyelvi öntudat mellett főleg az anyagiakban erősödjék, vagyoniilag, nemzetgazdaságilag legyen független. Jól tudta ő, hogy a vagyoni függetlenség természetes súlyával maga után fogja vonni a közjogi függetlenséget is. Sajnos, hogy e pontban nem értettek egyet nemzetünk nagyjai és hogy a legnagyobb magyarnak itt olyan ellenféllel kellett találkoznia, mint Kossuth Lajos, a ki lángszavával gyorsabb haladás kerékvágásába ragadta a nemzetet. Széchenyi pedig jól ismervén nemzetét, „Kelet népe” című könyvében óva intett a gyökeres változásoktól s később, mikor a haza veszélybe jutott, magát vállalta érte, hogy minek indította meg a reformmozgalmakat, mikor a nemzet elég türrhető helyzetben volt.

Ez az önvád és a sok tépelődés borított homályt nagy szellemére, úgy, hogy a nemzet önvédelmi harcának szerencsétlen vége után elmegőgyítő intézetbe került. A mi Széchenyikertünk szobra — úgy látszik — már a megtört, megöregedett Széchenyit ábrázolja ebből a korszakból.

Még egyszer kivillant a nagy szellem tüze, mint egy üstökös fényesóvája, a mikor az osztrák beolvasztás irodalmi törekvései ellen névtelenül fölemelte hatalmas szavát.

Polemikus iratában izekre tépve mutatta ki a jogtipró elméletek képtelenségét, úgy, hogy azoknak hirdetői fölajdulva keresték az ismeretlen ellenfelet. A gyógyító intézetben a föltedezéstől tartva, végleg elborult Széchenyi nagy elméje és ilyen öntudatlan állapotban erővel tört magának utat a végtelenség felé, a hol egyedüli menekülését vélte.

A télszázados évtorduló napja vakító fényvel veti sugarait azokra az eszmékre és irányelvekre, a melyeket a legnagyobb magyar hirdető és be kell látnunk, hogy az ő nyomain virulhat legjobban nemzetünk számára a haladás virága. A lassu, megfontolt, óvatos haladásnak volt ő embere és első gondja volt a magyar nemzet részére a vagyonosodás föltételeit biztosítani s kelet népet veleszületett álmodozásából kiemelni, hogy lelkesedése, törekvése a realis való alapján nyugodjanak s ne legyen azokból rövid ideig föllobbanó, hamar ellobogó szalmaláng. Számítást, kitartást, munkakedvet akart a magyarba beolvasztani, mert tudta, hogy sok jó tu-

lajdonság paragon hever a nemzetben, a mig ezeket meg nem tanulja.

Pedig — úgy volt meggyőződve — ezeknek nyomán virul a jövő!

A következmények azt mutatták, hogy neki volt igaza a legnagyobb részben és ma is akkor jár a magyar nemzet leghelyesebb uton, ha Széchenyi nyomait követve, a lassu, de biztos haladás útjait követi.

Nyugodjál békén nagy szellem és álmodjál szépet nemzeted jövőjéről! — hz. —

Törvényhatósági élet.

Multi számunkban helyszüke miatt nem volt módunkban a márczius hó 31. és április 1-én lefolyt megyei közgyűlés nevezetesebb tárgyairól beszámolni. Ezt most annál is inkább nem mellőzhetjük, mert a rendes tárgyak csak az április 1-én folytatva tartott közgyűlésen kerültek tárgyalás alá, a mikor már a bizottsági tagok csak szórványosan voltak jelen.

Kiválasztjuk tehát a nevezetesebb tárgyakat és röviden referálunk azokról a következőkben: A vármegye *Turóc* vármegye átirata folytán felir az általános titkos választó-jog behozatala ellen. A *Maros-Torda* vármegyei községi és körjegyzői egylet megkeresése folytán szintén felir, a jegyzők helyzetének javítása és nyugdíjügyüknek országosan való rendezése iránt. *Pozsony* vármegye átirata folytán pártolat azon feliratot, hogy a néptanítók is vasuti jegy kedvezményben részesüljenek. *Moson* vármegye kezdeményezésére, a cigányügynek országosan való rendezése céljából indokoltan felir a kormányhoz. A *Sajópuszki* vámhid vámszedési joga ez évben lejárt, annak újabb engedélyezését, illetve adományozását kéri a kereskedelmi miniszteriumnál. A vármegyei gazdasági egyletnek segélyképen ez évben is 1000 koronát szavazott meg az ebadó alapból. *Szentiványi* József indítványára felir a vadászati törvény reviziója tárgyában. *Zeman* Jenő indítványára a koresmai italmérsi engedélyek korlátozása tárgyában rozsnói jbeli főszolgabíró által nyomozatot rendelt el és véleményes jelentést kíván be. A *Kövecses* és *naprágyi* utvonalat, közforgalmi jelentőséggel nem bírván, nem veszi fel a vízminális utak sorába. A *garamvölgyi* községek vadászati bérszerződéseit jóváhagyja a közgyűlés. *Felsőajó* községnek megengedi, hogy óvodája építésére 4000 kor. kölcsönt vegyen fel. Ugyancsak *Krasznahorkaváralja* községnek 8400 kor. kölcsöntvényét jóváhagyólag záradékolja, fontos határozatot hozott a közgyűlés az irányban is, hogy a pénzintézeteknél eddig igazgatósági tagsággal, vagy más ehez hasonló megbizatással ellátott városi tisztviselőkre nézve, az *összejárhatatlanság* jövőre megszünteti. A *bánrévi* körjegyzőséghez tartozó községek által a kötelező tüzlőszágnál alkotott szabályrendeletek jóváhagyásban részesítettek. A közgyűlés kimondotta, hogy az összes községeknek abbéli határozatait, mely szerint a *marhalel* kezeléssel befolyó díjakból bizonyos összeg az illető kezelő részére jutalomképen adassanak, megsemmisíti, mert az a törvényel és idevágó rendelettel merőben ellenkezik. *Putnok* nagyközségnek villamos világítás létesítésére vonatkozó határozatot elvileg jóváhagyja. — *Gaján* János és *Csellár* Ottilia és *Szántó* Julianna bába oklevelét kihirdeti. Ugyancsak *Kugel* Iván oklevelét kihirdeti. — *Rimaszombat* r. t. városnak a vízvezeték és csatornázás létesítése tárgyában hozott határozatát jóváhagyja a közgyűlés. *Máriássy* László árvaszéki h. elnöknek személyi pótlék címén 500 koronát szavazott meg évenként, a nyugdíjba való beszámítással is. — Az *ökörítői* nagy szerencsétlenség alkalmából a törvényhatóság részvétét fejezi ki és a gyűjtést elrendeli, a tűzvesz által sujtott szerencsétlenek felszegélyezésére. — A kisebb természetű községi ügyek nagy részben jóváhagyásban részesítettek. A sokféle anyagi támogatást kérő tolyamodványok pedig elutasítottak. — Még a községi költségvetések és számadások részesítettek a megfelelő szabályszerű tárgyalásban azután, a második nap estélyén a gyűlés a fő- és alispán éltetésével befejezt nyert.

A villamos mű megváltási ügye.

Folyó hó 1-én foglalkozott képviselőtestületünk a villamos mű megváltási ügyével. — Multi számunkban helyszüke miatt csak röviden referáltunk a közgyűlésről; minthogy azonban a villamos mű megváltási ügy egy igen fontos közérdek, szükségesnek tartjuk arra visszatérni.

Mikor a jelenlegi rozsnói püspök ur városunkban bérmautját tartotta, a városi hatóságot vezető polgár-

mester üdvözlő szavaira válaszolva mondotta Öméltóság, hogy igen szép hivatása van egy polgármesternek, ha alkotni, teremteni tud; de ne mindig a pótdadó terhére tegye azt, hanem a mutatkozó szükségleteknek jövedelmező közüzemek révén való ellátása által, hogy a dus haszon ne egyesek zsebébe vándoroljon a közszükségleti ezikkék révén, hanem a mit a köz adott össze, legyen annak haszna is a köz! Polgármesterünk akkor azt mondotta Öméltóságának, hogy tudja ma már a polgármesterek, hogy az előre haladásnak ez az egyedüli módja, de ezéljaik elérésénél sok az akadály; nagyobb városokban ugyanis, hol a klikk-rendszer uralkodik, ezek lefoglalnak maguknak mindent s a jámbor polgár, mikor megszavaz valami klikk-javaslatot, nem is sejtí, hogy egyes kapzsi emberek zsebébe tömi; kis városban pedig az az akadály, hogy a pótdadót nem szeretik ugyan, de azért, ha valami hasznos beruházásra pénz kell, alig lehet azt kicsikarni, még ha napnál világosabb is a jövedelmezőség, mert pótdadót sejtene ott is, hol épen ennek elhárítása a cél.

Tudósítónk révén, ki ennél a beszélgetésnél jelen volt, meghallva ezeket, akkor pessimistikusnak itéltük a polgármester nyilatkozatát; ma azonban — az április elseji közgyűlés lefolyásáról beszélgetve — eszünkbe jutott az újra, és sajnálattal kellett beismernünk, hogy a polgármesternek bizony igaza volt.

Még szerencsének kell tartanunk, hogy annak a megváltási javaslat elfogadásának csak afféle kisvárosi akadályai voltak, mert ezen még segíthet az okos belátás, de ha ezek az akadályok olyan nagyvárosias panama-izü akadályok lettek volna, akkor volna csak igazán baj.

Mert lássuk csak mi is volt az a javaslat?

Minden tekintetben korrekt, hozzáértő, érdektelen idegen szakértő által összeállított a tanács, hogy mi kell egy a mutatkozó szükségletet 15—20 évre kielégíteni tudó új villamos-telep berendezéséhez. Beható számítások alapján kimutatta a szakértő, hogy a következő berendezés szükséges:

1. 2 drb nyersolaj motor 132,500 korona.
2. Elektromos gépek . . . 50,300 korona.
3. Felszerelés . . . 18,060 korona.
4. r.pitkezések . . . 69,000 korona.

Összesen: 269,860 korona.

A conservgyár részvénytársasággal folytatott egyezkedés alapjául szolgált az ugyancsak a szakértő által kiszámított jelenlegi tiszta jövedelme a villamos üzemnek, mely 16,220 korona összegnek mutatkozván, kiindulási alapul az ennek megfelelő 5 %-os tőke, vagyis 320,000 korona vétetett. Ezt az őszeg azután a részvénytársaság 240,000 korona készpénzkövetelés s a jelenlegi terület átengedésére mérsékelte, minek értékét 40,000 koronára véve, 280,000 korona volna a megváltási összeg. Ha tehát a berendezés és építkezés esetleges többlet munkáit is figyelembe véve, kerekszám 300,000 koronába vétetik az új berendezés, a megváltási ár végösszegét pedig átirási s egyéb költségekkel szintén 300,000 koronára tesszük; az új villamosmü 600,000 koronába volna a városnak.

Lássuk, hogyan áll már most a jövedelmezőség!

A javaslat kétféle jövedelmezőséget mutat ki. Az új telep ugyanis sokkal nagyobb teljesítő képességű lévén a jelenleginél, kimutatja a javaslat, hogy ha a villanyfogyasztás a jelenlegi méreteket csak egy negyeddal mulja felül, akkor a 600,000 korona befektetés mellett a közvilágítás (évi 6000 korona) teljesen ingyenbe lesz s még 10,000 korona évi tiszta nyereség biztosítva van. Megjegyzendő, hogy az a 25 % több fogyasztás a most épülő sok új ház révén majdnem biztosítva van. A másik számítás egyáltalában nem veszi tekintetbe a fogyasztás rendkívüli emelkedését, hanem csupán azt a gyarapodást, a mi évről-évre eddig is megvolt, mégis 53,000 korona évi kiadással szemben, melyben már a 600,000 korona évi 5 1/2 %-os törlesztési hányada is bent foglalatik, 54,800 korona jövedelmet tüntet fel, mi azt jelenti, hogy a közvilágítás tetszés szerint megjavítható s még 1800 korona tiszta haszna is marad a városnak már az első esztendőben.

Ezeket az adatokat ismerve s tudva, hogy a legkomolyabb szakértői számítások eredményei, nem bírjuk megérteni, hogy mire kell még itt egy új szakértő. Azt még belátjuk, hogy az alkura kiküldött bizottság kellett a közmegegyezésre; adja Isten, hogy eredménnyel járjon, mi fogunk ennek örülni legjobban! De az új szakértő igazán felesleges, mert egy újabb 1000 korona kiadás sem oszlatja el azt a lehetőséget, hogy a szakértő is tévedhet; felesleges különösen akkor, mikor csupán gépek és anyagok árjegyzékszerű ára egybeállításáról van szó, a mit laikus is nyomban megérthet.

Megmondja azután a javaslat azt is, hogy mire jó ez a megváltás. Jönnek ugyanis a vasutépítési kiadások,

melyekre évenként vagy 20,000 korona kell; erre azonban nincs más fedezet, mint a pótdadó! Hogy tehát ne legyen több pótdadó — itt a villany, mint jövedelmező üzlet — váltsa meg a város s megvan a vasuti költségek fedezete.

Kis város vagyunk, tudjuk. Alig vagyunk 6000 lélek. De hogy fejünk is olyan kicsiny volna, hogy ezt megérteni s hasznunkra fordítani ne tudnánk, azt hinni sem akarjuk! A régi szellem űzte csak gonosz játékát mult alkalommal a képviselőtestülettel. Hess régi szellem még a tájékláról is annak a tiszteletreméltó testületnek. Ott ma már nem a maradiság, hanem az értelem az ur!

Népies állattenyésztésünkért.

Gróf Serényi Béla földmívelésügyi miniszter egyik legsürgősebb feladatává tette, hogy az elhanyagolt községi és közbirtokossági legelőket jó karba helyezze, illetve a hol egyáltalában vagy pedig elegendő legelő nincs, támogatja az érdekelt gazdákat a megszerzésben.

Ez intézkedés sokkál közvetlenebbül érinti vármegyénk lakosságának érdekét, semhogy ne kellene vele behatóbban foglalkoznunk. — Szép vármegyénk legtöbb vidékén valóságos szegénység alkotják a közlegelők a mezői gazdálkodásnak. Alig van közlegelőnk, mely a javításnak, gondozásnak, egy szóval okos gazdasági kezelésnek még csak szinét is látta volna. Pedig a mi viszonyaink között az állattenyésztés, de főleg a kiscigádák és birtoktalan falusi lakosok állattenyésztése a közlegelőt nem nélkülözheti. Am vitakozzanak rajta az elméleti tudósok, hogy kell-e a jó állattenyésztéshez legelő vagy sem? annyi bizonyos, hogy a mi népünk közlegelő nélkül kellő mennyiségű marhát tartani, egészséges és további tenyésztésre alkalmas állatokat felnevelni nem tud.

A mi népszerű új földmívelésügyi miniszterünknek az az intézkedése tehát, melynek közlegelőink jókarba hozatala és a hiányzó legelő-területek pótlása lesz az eredménye, praktikusán veszi munkába nemesek állattenyésztésünk fejlesztését, hanem a falusi élet gazdasági erősödésének, tehát szociális békéjének biztosítását is. A mai állapotok, a melyeknek közepette a közlegelők roszasága vagy hiánya a szegényebb elemekre nézve lehetetlenné teszi az állattartást, kihat népünknek nemcsak anyagi állapotára, de táplálkozására, tehát testi és lelki egyensúlyára is.

Okosnak és helyesnek kell ezek szerint elismernünk a szóban lévő intézkedést, melyben nemesek praktikus közgazdasági érzék nyilatkozik meg, hanem meleg érzés épen a mi falusi népünk gazdasági boldogulása iránt.

Es hogy ez az intézkedés nemesek papiroson van meg, — mutatja a tény, hogy vármegyénkben gróf Serényi Béla rendeletére már két községi legelőjének feljavítási munkálata van a m. kir. gazdasági felügyelő vezetése alatt folyamatban. A kir. gazdasági felügyelő tavaszi hónapokban beutazza vármegyénket és a kapott utasításhoz képest minden községe nézve, a hol ez szükségesnek mutatkozik, a legelő feljavítása iránt javaslatot tesz.

De nem szükséges azt bevárni, községeink maguk is beadhatják ez iránti kérvényüket a rimaszombati m. kir. gazdasági felügyelőhöz, a kinek feladata ezután a továbbiak iránt megtefelelni eljárni.

Egy másik nagyobb actiója földmívelésügyi miniszterünknek a sertésenyésztés fellendítését célozza. Ez irányban elrendelte, hogy a községeknél a szükséges tenyészkánok a beszerzési ár egyharmadának elengedésével, a szokásos kamatmentes részlettörlesztés ellenében osztassanak ki, továbbá, hogy olyan kisközségeknél, a melyekben a koczkák csekély számánál fogva, a szükséges tenyészkán tartása az egyes tulajdonosokra túlságos terhet róna, a kan eltartási költségeihez még tárczája terhére segélyt is utalványoz. Ezzel az intézkedéssel a leavadt sertésállomány szaporodása egy nagy tényező nyert, a melyhez még az szükséges, hogy sertéstartó gazdáink a vármegyei hivatalos lap legutóbbi számában megjelent, a sertésbetegségek elleni küzdelem tárgyában kiadott miniszteri rendelet intencióját értve, e közül a hatóságokat megfelelő támogatásban részesítse.

Vármegyénk közönsége áthatva földmívelésügyi miniszterünknek kiscigádáink felsegítésére irányuló nemes törekvés által, a legutóbbi közgyűlésen elhatározta, hogy a terjedőben lévő és a mult évben mintegy 25000 korona kárt okozott szerzegő üszök ellen a fertőzött községek szarvasmarha állományát a vármegyei ebádóalap terhére beajtatja, fedezi ugy a szükséges ojtó anyagok árát, mint pedig az ojtó állatorvosok díjait. Hisszük és reméljük, hogy gazdaközönségünk sietni fog a szerzegő üszök elleni védekezésnek ezen egyeilen és biztos módját annál is inkább igénybe venni, mert ez még költségbe sem kerül és ez által népies állattenyésztésünket komolyan fenyegető ezen baj ellen ily módon ismét egy akadályt elhárítani. K. L.

A munka rokkantjai.

(Százézer tag a munkások nyugdíj-egyesületében.)

Egy csöndben, de annál sikeresebben működő közhasznú intézményünk fokozatos fejlődésének egy jelentős állomásához érkezett. Most tizenhat esztendeje, hogy száztizenhét egyszerű, jóra való magyar munkás összeállott és megalakította a *Magyarországi Munkások Rokkantsági Nyugdíj-egyesületét*, azzal az ideális céllal, hogy a megöregedett, munkaképtelen rokkant munkásoknak, iparosoknak tisztességes megélhetést — az egyesülésben rejülő hatalmas erő felhasználásával biztosítsa. Hogy e becsületes törekvésük mily hatalmas eredményt ért el, annak igazolására elegendő felemlitenünk, hogy az egyesület ma már százszázötven meghaladó rendes fizető tagot számlál, vagyona az *Ötmillióháromezreszer* koronát felhaladta, vidéki fiókpenztárainak száma pedig 312.

Az egyesületnek az egész társadalmi életre kiható fontossága abban nyilvánul meg, hogy segíti, gyámolítja eltartja azokat a munkásokat, iparosokat, a kik a saját szakmájukban baleset, gyógyíthatatlan betegség vagy aggkori gyöngeség következtében munkaképtelenek, rokkantak lettek. Eddig az ilyenek eltartása a *közneki terhek* volt. Ezen a téren tejt ki igen áldásos tevékeny-

séget ez az egyesület, mert — mint a legutóbbi kimutatásból látjuk 1903. évtől mostanáig 719 rokkant munkásnak és iparosnak nyújtott és nyújt állandó rendes heti segítséget, melynek nagysága 840—1290 korona között változik. Gyámolított az egyesület ezenkívül 202 árvt, számos elhalt tag özvegyének nyújtott végkielégítést, ugy, hogy a rokkant tagok és ezek hátramaradt családjainak támogatására eddig *hátszázötvenezer* koronát meghaladó összeget fizetett ki. Az egyesület nemzetgazdasági jelentősége e téren mind nagyobb és nagyobb lesz, mert a tagok gyarapodásával párhuzamosan a segítség aránya is növekedik.

Megemlítjük, hogy az utóbbi időben az állam és közhatóságok is támogatják az egyesületet. Az állam 1907. év óta évi ötezer kor. támogatásban részesíti, ezenkívül 12 vármegye, 14 város, 11 intézet és részvénytársaság, 4 keresk. és iparkamara, 22 gyáros és vállalkozó, 38 főpap, főispán és jótékony emberbarát, mint alapító és pártoló tagok támogatják. Ennek a támogatásnak a nagyon fontos állami és társadalmi célú tekintetével sokkál intenzívebbnek kellene lenni. Az államnak nem ily alamizsnaszerű támogatást kellene adni, hanem legalább is annyit, mint a hasonló célú Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélyző Pénztárnak, mely évi 300,000 korona támogatást kap, a mit az ipari munkásokat gyámolító ezen intézmény is méltán megérdemelne. Viszont a gyárosoknak, intézeteknek s a társadalom tehetősebbjeinek is méltó volna fokozatos támogatásukkal ezt az egyesületet üdvös munkálkodásában segíteni, gyámolítani.

A legközvetlenebbül érdekelt munkás és iparososztálynak volna azonban elsősorban érdeke, hogy ezt az egyesületet fölkarolja, a maga részvételével erősebbé és hatalmasabbá tegye; hiszen az egyesületi tagság rájuk és családjukra nézve igen fontos életkérdés. Vegyük észre az egyesületnek a kisemberek érdekében kifejtett áldásos működését s igyekezzenek annak önként részesei lenni, annál is inkább, mert a kötelező rokkant- és aggkori biztosításra talán még évtizedekig hiába várnakozunk. X—y.

Széchenyi ünnepélyek.

A főgimnáziumban.

Hazafias kegyeletes szép ünnepélyt rendezett a helybeli főgimnázium érdemes tanári kara és ifjusága f. hó 8-án Széchenyi István emlékének. — Ötven éve annak, hogy az a férfiú, kit kortársai — és pedig nem kis magyarok — a legnagyobb magyar névvel tiszteltek meg érdemeiért. — Döblingben befejezte tragikus életét. Örökre elmúlt a kebel, melynek minden dobbanása a magyar faj boldogulásáért vert. Örök sötétség borult a szemekre, melyek fölkuatták a magyar nemzet európai polgárosodásának létfeltételeit, az államfejlődés természetét, a nemzetgazdaság alapigazságait, a magánjogi és társadalmi reformokat, az egyesületi szellem fontosságát. Kialudt az a lángész, mely fölfedezte a magyar nemzeti fejlődés akadályait, hiányait s megjelölte a haladás lehetőségét, irányát, fokozatait és végcéljét. Egy ily férfiú élete, önzetlen munkássága, hazaszeretete oly magot hint szét az ifjuság szívében, melyből bő gyümölcs teremhet. Az ünnepély a himnusszal kezdődött, mit a *Pisztory Gyula* tanár vezetése alatt működő ifj. énekkar adott elő. *Tóth Kálmán* VII. o. t. „Széchenyi imájá”-nak elmondása után dr. *Verecs Samu* igazgató a nagy magyarokra vonatkozó megemlékezéssel megnyitotta az ünnepélyt. *Hudiczky Ferenc* VIII. o. t. szavaltá ezután *Berzsenyi Dániel* hatalmas megrázó ódáját, a „Romlásnak indult hajdan erős magyar”-t. Az ünnepély főszóma dr. *Wallentini Dezső* gym. tanár tolvassása volt Széchenyiről. Tudással megirt és gonddal szerkesztett tolvassásában megjelent előttünk a fiatal huszárkapitány, a ki 60000 forintos adományával megyei alapját a Magyar Tudományos Akadémiának. Majd kardját, uni formisát levezte, a magyar polgár, ki egész életét a magyar nemzetnek szenteli. Bejárja hazánk elhanyagolt rónaságait, bérczes vidékeit, sokáig tartózkodik külföldön, tanulmányozva különösebben a gazdasági és kulturális intézményeket. Hazajön, munkába kezd. Megalapítja a „Nemzeti kaszinót”, a „Pályafutási társaságot”, „Lánchíd társaságot”, „Dunagőzhajózási egyesületet”; sürgeti a Nemzeti színház felépítését, robbantja a vas kapu szikláit, szabályozza a Tiszát stb. Megjelent előttünk az író, lelkes apostola a reformok egész tömegének: a robot, az ősiség, a monopolumok és czéhek eltörlésének, a birtokfüggetlenségnek, általános birtokszabadságnak, köztelherviselésnek, a magyar nyelv minden téren kötelezővé tételének stb.-nek. — Bizást merit hetett ezekben ifjuságunk munkákedvet, önzetlenségét, hazaszeretét. — Még *Nagy Pál* VIII. o. t. szavaltá el *Arany J.* „Széchenyi emlékezete” ez. költeményét, mire a szép ünnepély a Szózat elénekklésével véget ért.

Az elemi és polgári leányiskolában.

A helybeli állami elemi fiú- és leányiskolában f. hó 8-án reggel 1/9 órakor, az állami polgári leányiskolában pedig 10 órakor kezdődve folytak le a Széchenyi ünnepék. Az elemi iskolában osztályok szerint a tanítók, a polgárban pedig *Kathou Géza* igazgató ismertették meg a növendékekkel a nap jelentőségét s Széchenyi István nagyságát.

Emléknapp. A rimabányai evangélikus anyagyűlés iskolájában folyó hó 8-án az egyházi és községi előjárók megjelenése mellett igen szép ünnepélyek folytak le, a legnagyobb magyar: *Széchenyi István* halálának 50 éves évfordulója alkalmával.

Hírek és vegyesek.

Személyi hírek. *Bornemisza László* főispán e héten Budapesten időzött hivatalos ügyekben.

Balás Lajos rozsnói megyés püspök a f. hó 7-én tartott püspöki konferencián részt vett.

Ivankovics püspök meghalt. *Ivankovics János* a rozsnói egyházmegye nyugalomba vonult püspöke márczius 31-én hatvannégy éves korában meghalt Dunakeszi-Alagon. Az áldott szívű s nagy képzettségű főpap aránylag rövid idő alatt tényes pályát futott meg. Rókusí plébános korában a szegedi második kerület szabadelvűpárt országgyűlési képviselőjévé választotta. Nagy műveltségű, széles körű tudásával képviselősege alatt

annyra feltűnt, hogy képviselősege után miniszteri tanácsosi ranggal a vallás és közoktatásügyi miniszteriumba hívták meg s éveken keresztül volt a katolikus ügyek előadója. Tagadhatatlan érdemeinek, nagy tudásának elismerésül előbb címzetes püspökké, majd az 1895-ik évben elhunyt Schopper Györgynek elhunytával a rozsnói megyés püspökké nevezték ki. Csaknem egy évtizeden át volt egyházmegyéjének főpásztorja, a mely idő alatt ragyogó tehetségét nem egyszer érvényesítette s kiváló képességei, áldott atyai szíve nagy népszerűséget szereztek neki, édes emléke örökre fog élni papjai, hívei s egész Gömörmegye szívében. — Anyagi zavara még a szegedi képviselőválasztás idejéből származott s a szerény jövedelmű püspökségből nem tudta törleszteni tartozását s így megvált díszes állásától. Dunakeszi-Alagra vonult vissza, hol tisztán a tudománynak élve, egész esendben töltötte idejét, márczius 31-én szívvel-érettel érte s ez hamar végzett vele. Holttestét Dunakeszi szentelték be s április 2-án négy órakor temették el a Kerepesi-úti temető halottas házából. A temetést *Balás Lajos* megyénk püspöke végezte.

Bernát István nyílt levele. Bernát István a rimaszombati kerület volt alkotmánypárti orsz. képviselője, az agráriusok egyik vezető embere, nyílt levélben számol be választóinak. Rövid visszapillantást vetve az országgyűlés működésére, azt mondja, hogy a koalíciónak a szociális, igazságügyi és mezőgazdasági politika terén oly magvakat sikerült elvetnie, melyek előkészítik a haladást. Annak idején az alkotmánypárt programja alapján küldték a képviselőházba és ő mindig ezen az alapon kereste az érvényesítést. Az alkotmánypárt ugyan feloszlott, de ő ma is ragaszkodik ahhoz a meggyőződéshez, hogy a pártja által hangoztatott politika megvalósulása esetén sikerült volna az egyetértést helyreállítani a nemzet és a király között, a mi a ma-nál mindenestre kedvezőbb perspektívát nyitott volna a nemzet emelkedéséhez. Röviden a bankkérdésre is kitér és hangoztatja, hogy mint a bankbizottság tagja, közvetítő álláspontot foglalt el, azt javasolván, hogy a közös bankszabadalom meghosszabbítása mellett állítsanak fel egy önálló magyar nemzeti bankot. Sajnos, irányadó politikusok, régi telfogásukhoz ragaszkodva, nem méltányolták tervét. A ma érvényes vámtarifáról szólva, azt mondja, hogy az nemesek a mezőgazdaság helyzetét javította meg, de a régimel biztatóbb jövőt nyitott a magyar ipar és kereskedelemnek is. — Végül meglegedéssel konstataálja, hogy nem egy eszméjét ma már a gazdasági és kormányzati program élén találja.

Esküvők. *Özv. Hollósy Józsefné* kedves és szeretetreméltó leányát: *Annát* hétfőn, f. hó 11-én délután 4 órakor vezeti oltárhoz a helybeli róm. kath. templomban *Keszei Kálmán* győri posta- és távíradhivatali főtiszt.

Zeman Mihály szügyi evangélikus lelkész folyó hó 12-én tartja esküvőjét a rimarabói evangélikus templomban *Czener Arankával*, a nemrég elhunyt *Czener Pál* rimarabói volt tanító — bájos és művelt leányával.

Távóhi lelkész. *Belicza András*, a rimarabói evangélikus egyház közszeretben álló lelkipásztorja a mult vasárnap bucsuzott el híveitől, s eltávozott a nógrádmegyei sziraki egyháza, a hová a hívek egyhangu bizalma — választás mellőzésével — meghívta papjának. A fiatal, szimpatikus megjelenésű pap, mint segédlelkész a rimaszombati evangélikus egyházban kezdte meg működését. Sajnáljuk távozását, mert a rimarabói magyarság ügye sokat veszít távozásával.

Programbeszéd Ózdon. A dédesi választókerületben a nemzeti munkapárt hívei még márczius 13-án tartották meg alakuló közgyűlésüket Ózdon, a gyári olvasóegyleti helyiségben. A nemzeti munkapárt elnökül *Gyürky Gyula* bányaigazgató választott meg. Ez alkalommal elhatározta a közgyűlés, hogy a választókerületben a nemzeti munkapárt *Borbély Lajost*, a Rimamurány-salgótarjáni vasmű-részvénytársaság vezérigazgatóját fogja felkérni képviselőjelöltjéül. Ennek elfogadására ötven tagú küldöttség kérte fel *Borbély Lajost* Budapesten, ki a jelöltséget elfogadta. Folyó hó 3-án Ózdon elmondotta a nagy számmal megjelent választópolgárok előtt programbeszédét. A tartalmas és szép programbeszéd elmondását az összesereglett választóközönség szünni nem akaró éljenzéssel jutalmazta. Az éljenzés lecsillapultával *Zorkóczy Samu* gyárigazgató gyönyörű lelkes szavakban mondott köszönetet a jelöltség elfogadásáért, biztosította a képviselőjelöltet a kerület választóinak törhetetlen ragaszkodásáról. *Borbély Lajos* ez alkalommal a kerület egyes községeibe is el látogatott. Ellenjelöltje: dr. *Hebrony József* Kossuthpárti volt képviselő, ki a kerületet a mult ciklusban képviselte.

Katonai áthelyezés. A helybeli m. kir. állami menteleposztályhoz a Kiss Loránd elhunytá folytán *Micheller L.* főhadnagy a budapesti 44. számú gyalogezredtől helyeztetett át. Az új főhadnagy folyó hó 5-én átvette itt a szolgálalatot.

Balneológiai kongresszus. A magyar balneológiai kongresszus folyó hó 16—17-én lesz Budapesten, hol a eszi jódbrom gyógytűrdő képviselőjében *Molnár József*, *Pazár Andor*, dr. *Pazár László* és dr. *Kallás Jenő* vesz részt. Utóbbi előadást is fog tartani „Az ásványvizek megítéléséről, főképen az újabb physiocémiai szempontokból” címmel.

Svärdström Valborg hangversenye. Csütörtökön, 7-én este kiváló művelzetben volt része közönségünknek, a mely erre a ritka alkalomra megtöltötte a Hungária dísztermet. A svéd csalóagny elnevezés valóban nem túlzás, a mint arról ezen estén alkalmunk volt meggyőződni. Az a biztosság és természetesség, a mivel *Valborg* asszony a hang fölött uralkodik az elhaló pianissimótól a legerélyesebb fortéig, az a hipnotizáló érzelemteljesség, a mely a belső hurokat hasonló hangulatra magával ragadni képes és mindelhöz még az a művészi mimika, a mivel az énekrészleteket olyan kifejezéssel kíséri: arról győzi meg a hallgatót, hogy itt ritka művészi talentum áll előtte, a mely a hangból, annak anyagából mindent alkothat és azzal uralkodni bír hallgatóján. A zongorakíséretet művészi bravurról és a nuánszokhoz alkalmazott kitéjezéssel *Tarnay Alajos* szolgáltatta. A hangverseny 3 részre oszlott: Bevezetőül egy francia szövegű dalt énekelt, a melyben a hang számtalan változatban bravurosán trillázott. Erre

következett: Sonntag és Feinstliebchen 2 Brahms dal, majd „Aufträge” Schumanntól és „Wie komm ich denn” Brahms-tól. Pótlóul magyar szöveget énekelte: „A kosár” címűt Csikótl, ezzel a közönséget falrengető tapsra ragadta, kivált mert magyar kiejtése meglehetősen tökéletes volt: A 2-ik rész 5 dalt hozott: „Ich trage meine Minne” Strausstól; „Schwesterlein” Brahms-tól; „Marienwärmchen” Schumann; „Elfenlied és Storchenhofschaff” Wolltől. Rádásul egy rövid magyar dalt adott a reményről. A 3-ik részben: „Esteledik” és „Pávatogat” Tarnaytól és egy norvég hegyi dal volt a hangverseny esztendője. — A rendezés érdeme *Léca* Izsóé volt.

Halálozás. Lapunk e szomorú rovatának mindig fájó érzések között nyújtunk táplálékot. — Látni s ugyanannyiszor érezni is azt, hogy az évek nem is nagyon hosszú sora alatt mily nagyra nőtt már azok száma, kikből e helyen elbucszunk s hányan voltak köztük olyanok, a kiknek — emberi mértékünk szerint — még köztünk kellett volna maradniuk, — valóban a kétségbeesés elszomorító! Ilyen érzésektől áthatva adjuk át ime *Terney* János rimaszombati m. kir. posta- és távirafelügyelő halálának hírére is e helyen az emlékeztetnek. Ki gondolta volna ez előtt pár hónappal, hogy az az eleven, sürgő-forgó vidámság, a mi mindnyájunk előtt oly kedvessé tette a vele találkozást, a közel jövő néhány napja alatt elmúljon s tőlünk örökre elszakadjon! A milyen könnyű és természetes dolog volt őt, az előzőkenység-, emberszeret-, figyelemgyakorlás és őszinte barátság igazi példaképet megszeretnünk, oly nehéz lesz majd ama fájó gondolatnak megszokása, hogy bennünket most már csak a jó emlékezet köteleke fűzhet hozzá. Pedig e fájdalom csak a miénk, nagyszámú barátai s tisztelői. Mekkora lehet az ott, a családban, a hol a nagy társadalom megdöbbentően megnyilvánult méretű részvéte által is csak fokozódhatott a csapás súlyos érzete s a bánat nagysága a vérző szívekben annak elvezetésén, ki öröm és bánat között, hol kedvező, hol megromboló szelekből hittel és bizalommal kormányozta az édes gondallal őrzött kis család élethajóját! Nem kíséreljük meg ez érthető nagy fájdalom kiszűrését, mert ezzel tán annak nagyságát tetéznénk; e helyett fájó szívünkben is, lapunkban is, melynek régi hű munkása volt, áldott emléket örökítjük meg velünk éreztetett jó barátságáért. . . . *Terney* János nehéz időkben végezte tanulmányait s a középiskolai tanulmányok befejezése után az orvosi egyetemre ment, hol az absolutoriumot is megszerezte, de a szigorlatokat mostoha anyagi viszonyai miatt nem teheté s éveken át helyettes körösvényként működött. Rokonszenves, jó módora révén mindenütt szerették, becsülték. Ez előtt 26 évvel megvált az orvosi pályától s a posta szolgálatába lépett; Bártfáról 16 év előtt jött ide városunkba a posta- és távirafelügyelő vezetésére. Mult évben töltötte be szolgálatát 25-ik évét s ekkor jutott el a posta- és távirafelügyelői ranghoz. Hivatalos munkásságában szorgalmas, buzgó és kötelességtudó, előzékeny tisztviselő volt, ki boldognak érezte magát, ha jó embereinek szolgálatot tehetett. Ezért is szerette őt mindenki, szerették felebbvalói, tisztviselői és alárendeltjei. Városunkban a kaszinó beavasztotta a választmányi tagok sorába: a gömörmezei magyar köznevelődési egyesületnek is választmányi tagja, az áll. elemi fiú és leány s a polgári leányiskolának gondnoksági tagja volt. A bolgár király egy értékes mellével és a polgári érdemrend lovagkeresztjével tüntette ki. — 27 év óta boldog házasságban élt nejével, szül. szimyei *Kovács* Erzsébettel. Ez előtt négy évvel mélyen megrendítette s lelkiéletére lesújtó hatással volt fia: Zoltán hirtelen, váratlan elhunyt s ez idő óta csak az hozott derűt csendes otthonába, mikor egyetlen leánya: Margit házasságra lépett dr. *Paczár* László tornaljai orvossal s az, hogy szép reményekre jogosító fia: Miklós pénzügyministeri számvizsgáló hivatali pályáján szépen halad előre. Mintegy két hónappal ez előtt kezdődött betegsége, mely márc. végén súlyosbodott s f. hó 4-én este a 60 éves embert megváltotta a halál a szenvedésektől. Halála meggyeszte őszinte részvétet keltett. *Pál* Imre kassai posta- és távirafelügyelő távirafelügyelő fejezte ki meleg részvétét; a hivatal személyzete élén *Hermann* Vilmos helyettes hivatalfőnök tolmácsolta a részvétet. Temetésén f. hó 6-án megjelent a város társadalma, az elhunyt nagyszámú jóbarátja és tisztelője. A gyászszertartást *Széman* Endre prépost plébános végezte nagy segédlettel.

Szociális diák-kongresszus. A első szociális diák-kongresszus megnyitó ülése folyó hó 7-én (csütörtökön) este 7 órakor volt Budapesten a köztelek nagytermében Dr. Bernáth István elnöklésével nagy érdeklődés mellett.

Gyászistentisztelet. Folyó hó 5-én gyászistentisztelet volt *Leankovics* János volt roznnyói püspök lelkiüdvéért a helybeli kath. templomban, a melyen a hívek nagyszámú volt jelen. Az istentiszteletet *Széman* Endre prépost plébános végezte.

A ratkói járás állatorvosi állásának betöltése. Az ujonan szervezett ratkói járás gazdasági közönségének egy nagy óhaját teljesítette gróf *Serényi* Béla földművelésügyi miniszter, a mikor a szervezett járm. kir. állatorvosi állást betöltötte, áthelyezvén oda dr. *Bán* Jenő m. kir. állatorvost. Dr. *Bán* Jenő az első állatorvosok egyike, a ki megszerezte az állatorvosi doktorátust. Állását a folyó hó 17-én történő doktorrá avatási ünnepélye után foglalja el.

Halálozások. Városunk polgárságának köztisztviselőiben álló egyik vezető férfit: *Kozma Szabó József* nyug. banki pénztárnokot és kiterjedt családját mély gyász sújtotta le, a mennyiben hűséges, jó felesége szül. *Kozma Borbála* tolyó hó 7-én rövid betegeskedés után 77 éves korában, boldog házassága 60-ik évében elhunyt. A régi tisztviselő polgárosszonyok prototypusa volt, ki szerényen, nemes egyszerűséggel és családja iránt őszinte szeretettől áthatva, köztisztviselő mellett élt s gondos anyai és hitvesi feladatának helyes betöltésével mindenki elismerését méltán kivívta. Most készültek a gyémántlakodalomra, mert immár hatvanadik éve, hogy házasságra lépett szerető, gondos férjével, ki mélyen megrendülve állott családjával a hűséges hitves ravatala felett, fogadva az általános, őszinte részvét megnyilatkozásait, mely talán némiképen enyhíti az ő mélyeségű bánatát. Az elhunytat folyó hó 9-én délután temették el nagy részvét mellett.

Dr. Meskó Miklós vármegyei tisztí főorvost és nejét s özv. *Gál* Jánosné szül. Fischer Szidóniát családjukkal együtt mély gyász érte, a mennyiben a tisztí főorvos mostohaanyja: özv. *Mesko* Sámuelné, szül. Fischer Amália köztisztviselőletlen állott matróna f. hó 7-én 87 éves korában Dobsinán — hosszas betegség után — elhunyt. Temetése f. hó 9-én az ág. ev. egyház szertartásai szerint nagy részvét mellett ment végbe Dobsinán.

Máté Károly helybeli fogorvost és nejét: *Hreut* Idát családjával együtt mély gyászestet sújtotta le, a mennyiben utóbbinak édes anyja: özvegy *Hreut* Kornélné, született *Korény* Lujza, ki alig egy év óta élt csendes özvegyiségben a nagyrőzeleik méltó tisztelete mellett, f. hó 3-án rövid betegség után 69 éves korában elhunyt Nagyroczén. Temetése f. hó 5-én nagy részvét mellett ment végbe. Az elhunytban *Korény* Gyula nővérét gyászolja.

Hruska Rezső helybeli fiatal magyar szabó mester f. hó 3-án 28 éves korában hosszas betegség után elhunyt, özvegyet és alig egy éves kis árva leányt hagyva hátra. F. hó 5-én polgártársaink nagy részvéte mellett temették el.

A vármegye egyik régi, becsületes szolgálója: *Daranyi* István vármegyei hajdu, ki hosszú időn át nagy igyekezettel végezte dolgát, de később elbetegesedett és nyugalmába vonult, f. hó 6-án elhunyt.

Balogvölgyi élet. Mióta üresednek a balogvölgyi régi nemesi curiak, azt hinnők, hogy ezzel a régi vig élet is elköltözött e természeti szépségekben és jó érzésű magyar népben gazdag vidékről. Az igaz, hogy a régi nemes és nemzeti *Szentmiklóssy* családból már egy sem osztogatja a parancsot a bérés gazdáinak. A nagynevű *Bornemisza* családból is már csak egy fiú gyönyörködik, a bátkai kastély tornácjáról, a balogvári hegyek haragos zöld panorámájában; de azért bár új lakók költöztek ide is a kormos régi talak közé, hol annyi vig élet folyt le egykoron, még sem szűnt meg, csak megszakadt egy időre, a balogvölgyi vig élet. Az új lakók is magyar emberek és azok is őseiktől örökölték a magyar virtust s épen oly nemesen és melegen karolják fel a szépet és a társadalmi élet hivatását, mint a régi földes urak. — Ennek adta tényleg tanujelét folyó hó 3-án a Balogvölgy intelligentiája, midőn Balogon a Koháryak ősi fészkeiben, a fejedelmi kastélyban egy sikerült cabaret-estélyt rendezett. Az estélyt tulajdonképpen a balogvölgyi jótékony nőegyesület rendezte élén *Czirbesz* Józsefné Coburg hercegi intőzőnével, kinek segédkeztek *Császárkőzy* Károlyné hercegi erdőmesterné, *Doboss* Dezsőné és *Piszárócics* Rudolfiné és a vidék nagyszámú kedves hölgy gárdája. E fényesen sikerült estélynek nemesak a mulatság volt a főcélja, de a nemes hazafias kulturának is fejlesztése. Az ottani róm. kath. iskola falai már repedeznek: — elhatározták tehát a jó honleányok, hogy vallás különbség nélkül annak seibeire egy jótékony tapaszat illesztenek. — Így született meg az estély gondolata és így sikerült az a kivitelben. Az estély a balogvári ősi Koháry-kastély alsó dísztermében folyt le, melyet e czélra *Fülöp* kir. herceg, az iskolaszék és *Czirbesz* József hercegi intőző folya módvagyára készséggel átengedett. A remekül festett lovag teremben volt az ügyes kis színpad felállítva, melyen meglátszott az ügyes női kezek finom munkája. A vendégek részére pedig egy nagy ebédlő és több szoba volt előkészítve. Az estély 8 órakor vette kezdetét, melynek műsorát közöljük. Az első szám volt *Czirbesz* Dódika szavallata. Egy alig 4 éves kis fiú adta elő, a „Kis kovács” versecskét, melyhez az ütemeket egy kis üllőre verte piczi kalapácsal. A bátor megjelenésű kis fiú oly ügyesen szavalt, hogy egy nagyobb gyermeknek is dicséretére váltott volna. Ezután egy három s-emélyes vígjáték következett „Két nő egy térfi ellen” című alatt *Dümától*. Klarissa szerepét *Czirbesz* Józsefné adta oly sikerrel, hogy bármely színpadon is megállotta volna a helyét, mellette *Doboss* Berta remekelt finom játékkal és a kettő között csillogtatta humorát *Balgha* Kálmán, kinek abban volt a legnagyobb sikere, hogy szerepét nem tudta és úgy rögtönözött, hogy az író sem szerencsésebben. Majd egy klasszikus négy kezes darab került sorra, melyben *Emőky* Gizike (Rimaszombatból) tehetségében volt alkalmunk gyönyörködni és *Pásztor* Gyula tanár erőteljes játékában. Kis szünet után *Schwarz* Janka lépett a dobogóra és a „Szerenád” című monológot adta elő teljes művészi sikerrel. Következett ezután *Laffersz* Sándor, az ismert kiténő hegedűs szólója, melyet *Pásztor* kísért, kiknek mint mindig, mostan is igen sikerült estélyük volt. Ügyesen illesztették be a műsorba *Szabó* Gyula zsipt. tanító énekszólóját, ki egy remek kurucz dalt énekelte *Pásztor* kísérete mellett rögtönözve és oly sikerrel, hogy szívesen látnánk a mi városi emelvényünkön is. Komikus részletről sem feledkeztek meg az ügyes rendezők, mert a tapsok elhangzása után egy maskirozott alak lépett az emelvényre, kibem magassága után itélve, *Rudnay* Barna kir. adótisztet ismertük fel és mint gyors rajzoló mutatta be ügyességét és kacagattatta meg a közönséget. Mivel pedig a közönség még egyszer hallani kívánta *Schwarz* Jankát, újra ő lépett fel és még nagyobb sikerrel, mint az előbbent adta elő a „Kis kadét” című monológot. Végül pedig *Kőrössy* Lajos zsipt. ref. segéd-lelkész és *Szabó* Gyula énekeltek gyönyörű magyar dalokat duettben, mit a közönség megmegújuló tapsokkal jutalmazott. Az előadás után, az ottani közönség szíveségből terített asztalok várták a körülbelül 60 tagból álló vendég-társaságot és gazdag vacsorát szolgáltak fel. Vacsora után pedig az egész társaság tánczra perdült és az ottani elsőrangú jó banda mellett jártak reggelig a gömöri ropogó. Azt beszéljük, hogy mióta a *Koháryak* a kastélyból kihaltak, azóta abban nem volt mulatság. A balogi iskola ügyének kellett tehát a régi idők felbresztenei.

Műkedvelői előadás Klenócson. Minden tekintetben fényesen sikerült mulatságot rendeztek a klenóczi műkedvelők husvét másodnapján. A gazdag műsört *Krémer* Olga sikerült előadása vezette be, ki a „Bál előtt” című monológot bájosan és kedvesen szavalt. Előadása természetességét csak emelte a színpadon való otthonossága. Alig csillapult le a tapsvihar, már is a „Megjött a papa” vígjáték szereplői ügyességében gyönyörködhetett a természet zsufolásig megtöltő közönség. *Marsal* Ilonka remek alakításával méltó feltűnést keltett, *Paczár* Elziska pedig kicsi szerepében is fényes tanujelét adta tehetségének. *Hruska* János tulzástól ment, rokonszenves játékkal, *Banczik* Pál pedig kitűnő alakításával nagyszerű mimikájával sok tapsot aratott. Majd *Marsal* Mariska énekelte néhány új nótát cimbalom kíséret mellett s kellemes hangjával általános tetszést keltett. A műsört az „Oroszlánbőr” cz. kiténő vígjáték zárta be, melyben *Marsal* Ilonka temperamentumos játékkal, *Paczár* Elziska kifogástalanul sikerült alakításával osztatlan sikert aratott. Méltó partnerük volt *Banczik* Pál, ki igazi színészi talentumának bizonyult s pompás játéka mindig élvezetes volt. A sikerben osztozkodtak még *Hruska* János és *Takács* Gyula, kik egészséges humorral frenetikus hatással oldották meg faladatukat. Valóban kedves és fényes sikerű volt a mulatság s a legteljesebb elismerés hangján szólhatunk Klenóczi derék jegyzőjéről *Bihary* Gézáról, ki ritka ambícióval és fardhatatlan lelkesedéssel rendezte az előadást s kinek minden szép, jó és nemes iránti érzéke biztosította a mulatság sikerét. Az előadás után táncz következett, mely a legjobb hangulatban a reggeli órákig tartott. A mulatság tiszta jövedelmét az ottani ovodára fordították.

Szép ünnepély folyt le mult hó 31-én *Fülep* Benjámin ny. áll. igazgató-tanító és neje szül. *Zehery* Terézia házában. Nevezettek ugyanis e napon boldog házasságuk negyvenedik évfordulóját ünnepelték. Kettőssé tette az örömmünetet az, hogy e nap épen Béni napra esett. Nagyszámú rokonság és jó barátok jöttek össze s az ünnepelőket elsősorban gyermekeik üdvözölték, gyönyörű csokrot nyújtván át a nagy nap jelentőségére. Igazi vendégszeretet s jókedv mellett mulatott a társaság s ünnepelte a jubiláns házaspárt.

Eljegyzés. *Grössinger* Miksa helybeli tekintélyes kereskedő, kereskedelmi és iparkamarai tag kedves nővérét: *Gerő* Emmát Monorról f. hó 4-én eljegyezte városunkban *Salamon* Manó helybeli fiatal üzletvezető, ki Losoncban már e napokban nagyobb szabású divatúru üzletet nyit.

Tanfelügyelők tisztelgése. Az ország összes kir. tanfelügyelői mult héten, pénteken tisztelegtek Budapesten gróf *Zichy* János vallás és közoktatásügyi miniszternél. A küldöttségben *Pogány* István vármegyei kir. tanfelügyelője is részt vett.

A nőegylet vásárlása. Rimaszombat és vidéke jótékony nőegylete megvásárolta 30000 koronáért a rimatamásfalai eddigi *Szabó* József helybeli mézsáros tulajdonát képezett — nagy kertet, telket és házat, melyben most a „Cselédképző” van elhelyezve. A 20000 koronás kamatmentes kölcsönből a vételár nagy része fedezetet nyer, s a nőegylet a most már tulajdonát képező területen mintaszerű háztartási iskolát rendezhet be és tarthat fenn. A minthogy a humánus intézménynek értesülésünk szerint ez a célja.

Jelölő értekezlet. Rimaszécen a választókerület *függetlenségi* párti közönségét ma: 10-ikén délután 2-órára hívja össze *Bornemisza* Elemér bátkai földbirtokos a jelölés megbeszélésére. A nemzeti munkapárt hívei közül 62 tekintélyes választó bocsátott ki meghívót, melyben a párt híveit 17-ikén d. u. 2 órakor Rimaszécen tartandó jelölő értekezletre meghívják.

A helybeli kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága folyó hó 4-én id. *Rábely* Miklós elnöklésével hosszas ülést tartott, melyen *Molnár* Lajos igazgató tette meg az előterjesztéseket az igazgatóságának. Tudomásul vétetett, hogy márczius hó 13-ikán a közgyűlési kiküldöttek 3 évre — és pedig 120 rendes, 60 póttag — szabályszerűen megválasztották a kerületben. Az 1909-ik évi mérleg, zárszámadás és statisztikai adatok megállapították, s a felügyelőbizottság jelentése tudomásul vétetett. 1909-ik év 1026 kor. 03 fillér tiszta felesleggel zárult. A bevétel 908-ban 62000, 1909-ben 85000 korona volt. Az 1910 és 1911 évekre a költségleírányszat 110000 koronában állapították meg. Az évi közgyűlés határidejéül április 17-ike tüzetett ki, hol ezen számadások és a többi javaslatok előterjesztetnek jóváhagyás végett. A betegsegélyezési és kártalanítási ügyek letárgyalása és kérvények elintézése után elnöki előterjesztések voltak, majd a megalakítandó új vezetőség jelölése czéljából bizottság küldetett ki s végül *Rábely* Miklós elnök szép szavakkal vett búcsút az igazgatóságtól, melynek, valamint a felügyelő-bizottságának működéséről elismeréssel emlékezett meg. Köszönetet mondott a hivatal élén álló ügybuzgó igazgatóknak: *Molnár* Lajosnak és a pénztári orvosi karnak — különösen az orvosi tanács élén álló dr. *Kármán* főorvosnak — a buzgó munkálkodásért. Ezzel az igazgatósági ülés, mely d. e. 1/211-től rövid megszakítással délután 4 óráig tartott, az elnök zajos éltetésével véget ért.

Öngyilkos függetlenségi pártelnök. Dobsinán id. *Burger* János, az odaváló függetlenségi párt elnöke f. hó 4-ikén agyonlőtte magát és pár percznyi vívódás után meghalt. A hatvanöt éves, tiszteletben álló polgár gyógyíthatatlan betegsége miatt vetett véget önkézelve az életnek.

Pályázat. A roznnyói kir. járásbírósnál ujonnan rendszeresített jegyzői állásra a helybeli kir. törvénytörvényes elnök-helyettese pályázatot hirdet. — Felhívja mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, képzettségüket, nyelvismereteiket stb. feltüntetve okmányokkal felszerelt és sajátkezűleg irt. szabályszerűen bélyegzett kérvényeiket két hét alatt nála nyútsák be. Az elkésetten vagy nem szabályszerű uton érkezett kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

Önkéntes árverési hirdetmény.

A rimaszombati kir. járásbírósnak, mint hagyatéki bíróságnak 1910. Ö. 122/5. számú végzése értelmében a néhai **Risányi Gyula hagyatékához** tartozó és 3695 korona 36 fillérre becsült hordókból levő bor és üres hordók, a róm. kath. iskola épületében levő pincze-helyiségben **1910. évi április hó 18-án** délután 2 órakor a rimaszombati kir. közjegyző által megtartandó árverésen azonnali készpénzfizetés mellett eladtnak.

Csetneki Gyürky Pál,
végrendeleti végrehajtó.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik boldogult férjem, illetve édes atyánk elhunytá alkalmából részvétüket szóval írásban s a temetésen való megjelenés által kifejezték, s a mi mérhetetlen fájdalomunkat és mély bánatunkat elviselhetővé tenni, bennünket vigasztalni igyekeztek, ez uton mondunk őszinte, hálás köszönetet. — Rimaszombat, 1910. április hó 8-án.

Özv. *Ternyey Jánosné, Ternyey Miklós,*
Dr. *Pazár Lászlóné sz. Ternyey Margit férjével.*

Búcsúzás. Eltávozásom alkalmából szívélyes „Isten hozzádot” mondok mindazon t. vevőimnek, jó ismerőseimnek és jó barátainak, kiktől személyesen el nem búcsúzhattam, kik mindeztideig szívesek voltak engem mint vevők támogatni és a kiknek ez alkalommal becses pártfogásukba ajánlom utódomat: *Barthó István* urat, kinek főtörekvése lesz vevőit jól és pontosan kiszolgálni. — Rimaszombat, 1910. évi április hó 8-án.

Kiváló tisztelettel: *Császár Pál.*

A telephonról mult számunkban közölt panaszra felvilágosító értesítést kaptunk, melyben azzal indokolják a távbeszélő gyakori foglaltságát, hogy a beszélgetés Budapesttel, Miskolccsal és Nógrádvarmegyével mind a rimaszombati vonal közvetítése útján bonyolítottatik le s így nem esoda, ha sokszor hosszabb ideig van a vonal letoglalva.

Dinamit a vonaton. A mult héten könnyen végzetessé válható szerencsetlenségnek vette elejét a vasuti személyzetnek ébersége. Ugyanis *Antal Pál* rimóczai gazda, kőbontás céljára több kilogramm súlyu dinamitot vásárolt Rimaszombatban, s azt a Rimabánya felé menő személyvonatba magával vitte és feltette a podgyasztartóra. A kalauz meglátta a tarisznyából kiálló nagyobb mennyiségű dinamitot és a vonatvezetővel intézkedett annak Orlyajtörékben történt letétele iránt. Ezen nagyobb mennyiségű dinamit ha véletlenül leesik a vasuti kocsii padlójára és felrobban, — megsemmisíthet egy egész vonatot és tönkre tehet számtalan ember életet. Oktalan vak tudatlanságból nagy bajok származhatnak. Miniszteri rendeletek intézkednek a robbanó anyagoknak vasuton való szállítása iránt, ezen rendeletek előírják, hogy csak bizonyos meghatározott napokon és kizárólag csak tehervonatokon szállíthatók robbanó anyagok. Ezen rendeletek azonban nem érnek egy polturát sem, ha szigorúan nem hajtátnak végre. A közbiztonság érdekében a rendőrhatalóságnak nemcsak azt kellene ellenőriznie, hogy a robbanó anyagokat kik vásárolják, hanem azt is, hogy hogyan szállítják azokat rendeltetési helyükre. A katasztrófák után már késő az intézkedés. Személyvonatokon dinamitot szállító *Antal Pál*ok többben is vannak, tehát az illetékes hatóságnak becses figyelmébe ajánljuk ezen elriasztó állapotokat.

Adomány. *Marton Jánosné* urnó a Nyomórék gyermekek részére ruhaneműket és lábbelieket adományozott, miért is ez uton mond hálás köszönetet az *Elnökség.*

Kiadó lakás, esetleg eladó ház.

A **Koháry- és Tököly-utcák sarkán** levő ház, — mely 600 □-ül területen fekszik — melyben 6 szoba és minden mellékhelyiség feltalálható, szép udvar és gondozott nagy kerttel bir, — **május hó 1-ére bérbe vehető,** esetleg örök áron szabad kézből eladó. Bérleti vagy venni szándékozók forduljanak a tulajdonos:

Lukács Géza, alispánhoz.

Saját termésű

jó egészséges, tisztán kezelt valódi **ALMÁGYI BOR** — új 26, ó 32 és régi peccsenye bor 55 krajczárért kapható peccsételt üvegekben. Üvegre betét 5 krajczár. — Hordószámra fogyasztási adó nélkül hectója 5 forinttal olcsóbb.

Benyó Béla,
szőlőbirtokos bortermelőnél.

7—*

Rendkívüli árleszállítás.

Házassulandók figyelmébe!

Jegygyűrűk és nászajándék-tárgyak előnyösen beszerezhetők részletfizetésre is 13—*

TIGERMAN ADOLF
órászmester és ékszerésznél Rimaszombat.

Eladó házak.

Rimaszombatban, az **id. Sütő István** és neje örökösének tulajdonát képező és az **Erzebet-tér** (Fő-tér) és **Szűjártó-utczára** fekvő házak szabad kézből eladók, esetleg az ott lévő lakások folyó év május hó 1-től bérbeadhatók. Bővebb értesítés szereszhet **Szűjaplak Lajosné** szűl. Sütő Ilona, avagy **Sütő István** tulajdonosoknál. — Ugyanott házi butorok és egyéb ingóságok is eladhatók.

A csizi jód és bróm fűrdőben, „Margit-nyaraló”-ban lévő **BORBÉLY ÜZLETI HELYSÉG** is folyó év május 1-étől bérbeadó. 4—*

Eladó gazdasági eszközök.

Bérlet megszűnése folytán a legjobb állapotban levő különféle gazdasági eszközök és felszerelések, — és pedig: **vető-gép, lovas gereblye, ekék, boronák, apró gazdasági eszközök, szekerek** stb. stb., továbbá egy **Eszterházy- és egy Feuton-kocsi** készpénzfizetés mellett jutányos áron eladók. — Értekezhetni lehet: **Schweitzer Rezső** tulajdonossal Rimaszombat, Kossuth-utca.

Eladó szerszámfa.

Czövekfalva pusztán mintegy 1000 drb. szerszámfaának esetleg szőlőkarónak való akácia eladó.

Értekezhetni lehet:

özv. Kubinyi Sándornéval,
Várgedén.

Kiadó üzlet.

Rimaszombatban **Rákóczy-utca 18. sz.** alatt egy tizlet-helyiség 4 szobás lakással, magános nagy tágas udvarral, **május 1-ére** bérbeadó.

Értekezhetni lehet:

özv. Mindszenty Bertalané
tulajdonossal.

Eladó tölgyszálfa.

Serke községhez tartozó **Petres-pusztán 80** darab tölgyszálfa — építkezéshez alkalmas — eladó.

Értekezhetni lehet:

Özv. Gömör Jánosnéval,
Serke (up. Feled).

1—3.

Rimaszombat és vid. fogyasztási

és értékesítő szövetkezetének 1910. április hó 4-ére összehívott közgyűlése meg nem tarthatván a megjelent tagok esekély száma miatt, az alapszabályok 25. §-a értelmében újabb közgyűlést **április hó 24-ik napjának délelőtti 11 órájára** a város tanácstermében azon megjegyzéssel tüzi ki, hogy azon a megjelent tagok, tekintet nélkül a számra, végérvényesen fognak határozni.

Napirend:

1. Mult évi üzleteredményekről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárszámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság kiegészítése.
6. Felügyelő bizottság választása.
7. Az igazgatóságnak s netán egyik másik részvényesnek indítványai.

1909. évi december 31-én a tagok száma 291., üzletrészeinek száma pedig 459 volt, az év folyamán belépett 6 tag 9 üzletrésszel, kilépett 11 tag 25 üzletrésszel.

A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg a boltban kifüggesztetett és mindenki által megtekinthető.

Rimaszombat, 1910. április 4.

Az igazgatóság.

Eredeti „Pfaff” varrógépek,

valamint elsőrendű **KERÉKPÁROK** dupla harange-apágygyal és szabadonfutóval 5 évi jótállás mellett eredeti gyári árban kaphatók.

Kerékpáralkatrészeket

az egész világon létező összes kerékpárokhoz külső és belső gummit, pedálok, lánczok, csengők, kormányok, sárvédők, kulesok, szabadonfutó ágyak, esészek, konuszok, tengelyek stb. stb. mélyen leszállított nagybani eredeti gyári árban szállítok vidékre is.

TIGERMAN ADOLF,

órászmester és ékszerész.

Rimaszombat, (a pénzügyigazgatósági épület.)

Tornaljai Bank részvénytársaság.

A Tornaljai Bank részvénytársaság t. részvényesei ezennel felhivatnak, hogy hátralékos részvénybefizetéseiket és pedig **35%-ot** legkésőbb **folyó év május hó 6-ig,** az utolsó **35%-ot** pedig legkésőbb **folyó év június hó 3-ig** befizetni sziveskedjenek.

Az igazgatóság.

Kárpitos, paplanos munkák

legolcsóbb beszerzési forrása

IZSAK SÁNDORNÁL,
Rimaszombat, Koháry-u. 27.

„Polgári Olvasókör” közelében. 14—*

Ugyanitt egy tanoncz és tanuló lány felvetetik.

A Rimaszombati Kereskedelmi és Közgazdasági Bank Részvénytársaság

megvételre ajánl:

Gőz- és motoroséplő készleteket, **arató-, fűkaszáló-, vető- és szénagyűjtő gépeket,** valamint mindentéle kisebb gazdasági gépeket.

Elvállal: malom, tégl- és szeszgyár berendezéseket.

Szállit: műtrágyát, erőtakarományt, etternit,

fedőeserepet és porosz kőszent.

Salgótarjáni kőszénbányának, gömörmegyei egyedüli

vezérképviselte.

Nagyobb rendeléseknél **előnyös fizetési feltételek** és kellő biztosíték mellett **10—15 évi hitelt is nyújt.**

Legjutányosabb árajánlattal készsággel szolgál.

10—*

Önkéntes árverési hirdetemény.

A nyustyai takarékpénztár a tulajdonát képező és **Nyustya** községben a vásártér mellett fekvő lakóházat és melléképületeit nyilvános szóbeli árverésen eladja. Az épületben jelenleg egy kerek-kedés, egy italmérsi üzlet, egy szódavíz gyár, egy pékmezeze, 2 konyha és 4 szobából álló lakás van elhelyezve. Kikáltási ár 15000 (tizenöt ezer) korona, melyen alul az épület el nem adatik. Az árverés Nyustyan, a takarékpénztár helyiségében **1910. április hó 11-én** d. u. 2 órakor lesz megtartva.

Árverési szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt 1500 (egyezeröttszáz) korona fánatpénzt letenni, mely összeg a vételár utolsó részletébe beszámítatik.

A legtöbbet ígérő bántatpénze, ha az árveréstől visszalépne, elvész. Bővebb felvilágosítás a nyustyai takarékpénztár üzleti helyiségében nyerhető.

Nyustyai Takarékpénztár Részvénytársaság.

5—5

Pályázat.

807. sz. — Gömör és Kishontvármegye **Garamszécs** nagyközségben elhalálozás folytán megürült **köz-ségi jegyzői állásra** pályázatot hirdetek.

Pályázni óhajtok pályázati kérvényüket az 1883. évi I. t.-cz., illetve az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában meghatározott képességük és eddigi alkalmazásukat igazoló okmányokkal felszerelve **folyó évi április hó 17-éig** annál inkább adják be hozzám, mert a későbbben érkezőket figyelembe nem fogom venni.

Ezen állás javadalmazása a következő:

1. Készpénz kiegészítéssel 1600 korona.
2. Természetbeni lakás.
3. Irodaátalány 82 korona.
4. 40 ürméter fa beszállítással.

A tót nyelv ismerete kötelező.

A választást Garamszécs község házánál folyó évi április hó 19-én, d. e. 9 órakor tartandó képviselőtestületi ülésen fogom megtartani.

Nándorvölgy, 1910. évi március 25.

3—3

Tomory, főszolgabíró.

A Rimaszombati Keresked. és Közgazdasági Bank Részvénytársaság

az **életbiztosítással** kapcsolatos betétüzletet üzletágai közé bevezette és e célból egy elsőrangú biztosító intézettel lépett szoros összeköttetésbe.

Az üzletág lényege a következő:

A belépni szándékozó kötelezi magát 1 koronás heti részletek fizetésére. — A befizetéseket nem kell feltétlenül hetenként eszközölni, előre esetleg több részlet is lefizethető. — Ezzel kapcsolatban egyszersmind életét is biztosíthatja. **15 év elteltével,** a mikor is az 1 koronás heti befizetés kamataival együtt 1000 koronára nő fel, ezt a teljes összeget, **vagyis 1000 K-nát kézhez kapja.** — **A mennyiben azonban már az első részlet befizetése után is elhaláloznak az egész 1000 korona haldéktalanul esedékessé válik.** — Ha azonban a díjak befizetését 15 év alatt beszüntetné, **ugy betétjét kamataival bármikor kézhez kaphatja.**

A biztosításért évről-évre csökkenő minimális pótdíj fizetendő, mely az utolsó években már csak circa 2—3 fillért tesz ki.

Beléphetnek 20—60 évig terjedő életkorban levők.

Egy-egy ügyfél több 1000—1000 koronás tételt is jegyezhet.

A midőn a nagy közönség figyelmét erre az életrevaló takarékosági módra tisztelettel felhívjuk, még csak azt jegyezzük meg, hogy az ország más helyein létesített hasonló rendszer a legmelegebb fogadtatásban részesült és ma már milliókra megy az az összeg, a mely ilyenképen jegyeztetett.

Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál az üzletágot bevezető

Rimaszombati Keresk. és Közgazd. Bank R.-Társ.

10—*

Rejtelmek az idegek világából.

Irtá: Horváth Zoltán.

Leiki életünk szervei az idegek. Az idegek teheres szálakból álló kötegek, mintegy finom drótvezetékek szövvénye, a melyek a középpontba: az agyba vezetnek a test felületéről, a hol az érzéki szervek elhelyezkednek. Az érzéki szervek fogják föl képecskéik alakjában a külső világ benyomásait és bevezetik azokat az idegszálak finom drótonatain át a belső világba, a mely belső világ minden emberben meg van és folytonosan működik. Ennek működése a lelki élet, a melynek esodálatos, rejtett világát az agyba helyezte a Teremtő, — ott benn a szürke és fehér sejtek pókhálószzerű szövvényében megy végbe az a folytonos működés, a melynek erőit nem lehet léórével mérni s a melyről találos versében így ad számot a költő:

„Ez vezérel mindent, szőpöt, jót, diésőt szül:
Csillagot mér s bátran világokat kerül.”

Itt ugyan a lelki működéseknek egyik oldaláról szól. — arról, a melyet észnek, értelemnek neve alatt ismerünk.

Ott keletkeznek az érzéki képek összekapcsolódásából a képzetek, ott alakul több képzetből a fogalom, a tárgyak helyes képe, — ott formálódik a fogalmakból az ítélet és az ítéletekből a következtetés. A lelki láncszemeknek mily titokzatos összekapcsolása ez! Itt még lassabban halad az emberi tudomány, mint a látható világ megismerésében, mert az idegeket, az agyvelőt lehet ugyan boncolólkés alá vinni, mikroskop alatt nézni, de csak holt állapotban.

Mi pedig az élt szeretnök vizsgálni, az élet jelenségeit kutatni, még pedig természettudományos alapon, mert gondolati alapon, filozófiai megfontolások alapján már nem igen tudunk újat és jobbat mondani, mint a mit a régiek mondtak. — legfőlebb zavarosan, zagyván, érthetetlenül kifejezni azt, a mit az ősök világosan mondtak. Mert vannak reklám-tudósok is, a kik minden áron újat akarnak mondani, nem azért, hogy halhatatlanok legyenek, hanem azért, hogy a nagy tekintély nagy jövedelmű állásba juttassa őket és ezért kézek mindenre, csakugy a nagy tülekedésben hamarabb észélhoz érjenek. De hát ezek nem számítanak a tudomány értékelése körül, mert nagy állásukról letűnven, ugy elfelejtik őket és tanításukat, mintha nem is éltek volna a világon.

Az igaz értékes tudósok nem akarnak rohamlépésekkel haladni, nem szégyenlenek apró eredmények után kutatni, nem szégyenlik bevallani, hogy apróságokkal bibelődnek, mikor nagyobb pozitív eredményt nem tudnak felmutatni, — azért nem akarják a világnézetet irányzatosan, komoly alap nélkül megváltoztatni, nem akarnak légből kapott, képzeti alapokon állani, tudják, hogy többet ér a csigabiga lassu, folytonos mászása, — mert valamikor észélhoz ér, — mint a nyulnak behurgya rohanása, a mely hol örületesen rohan, hol sehogy sem halad, hanem hever.

Az élőkkel végzett kísérletek, az élők megfigyelése sokkal nehezebb, mint az ember gondolná, mert az élet egy pillanatig sem nyugszik, folytonos mozgás, szüntelen hullámzások és változások szakadatlan tolyamata még a testi élet is, hát még a belső, a lelki világ, a hol alig van megállás és pihenés.

De azért a folytonos tapasztalás és a gondos megfigyelés lépésről-lépésre előre viszi az ismereteket: lasanként tisztázódnak a homályos oldalak és ha le kell is mondanunk arról a reményről, hogy ezen a földön tisztán láthassuk a dolgok lényegét: a valóságot, mégis mindig tisztább és tisztább sejtelmünk lesz róla; évszázadok gondos és ponos munkája után mindig ritkábbá válik az a fátyol, a mi a valóságot eltakarja kutató szemünk elől.

A lelki életnek egyik rejtelve az álom. Ez a községes dolog bizonyos fokban meg van az állatoknál is, hiszen az állat is lát, hall, szagol, izlel, tapint, tehát képzetei vannak a külső világról, ha némely dolgokról nem is olyan tökéletesek ezek a képzetek, mint a mieink, más dolgokban meg tökéletesebbek lehetnek, mint az emberé, mint pl. a kutya szaglása. Egy szóval agyában képek támadnak a külső világról és azokat meg is újthatja az agy a nyugalom idején: alváskor. Mert az álom tulajdonképen nem más, mint az alvás idején képzeti képek támadása az agyban, a mi rendszeren, természetes uton magyarázható. A régiek babonás félelemmel voltak eltelve az álmok miatt. Egy-egy rossz álom rémületbe, remegésbe ejtette őket, pedig talán nem is volt más oka a gonosz álomnak, mint rossz lelkiismeret és a gyomornak megterhelése tulságos lakomával. Hyenkor azután nem teljesen pihen az idegrendszer és ilyen félpihenő állapotban, olyan szendergés félében az ember nincsen öntudatánál, nem tud magáról helyesen ítélni, sem azokról, a miket észrevesz: az egérezincogást orozlánordításnak véli, az agy recsegése ágyudörgéssé nagyobodik öntudatlan agyvelejében, fölmerülnek a nappal látott tárgyak képei és belevegyülnek az álomba: a gyomornyomásról azt hiszi, hogy iszonyu súly nehezedik rá, ellenségei lenyomják, sziklákat hengeritnek mellére, vagy a lidérez nyomja. Esetleg azt álmodja, hogy esik esik lefelé a végtelen magasból és — leesik az ágyról, majd repül nagy könnyúséggel, mint a madár, a feje szédül bele, ez lehet valami lázas állapotnak a kitolyása. Sokszor képtelen dolgokat lát: vasuti vonatot a levegőbe fölrepülni és ki tudná az álmok ezer változatát leírni, pedig sokat érne a tudományos kutatásra nézve naplót vezetni és az okokat, a dolgok összefüggését kitérkészíteni.

Néha vannak előérteses álmok, a melyekben a rejtelmesség még szembetűnőbb. Ezeknek már nem tudjuk olyan biztos magyarázatot adni és a természet titkos szimpátiájáról mondunk valamit. Hiszen szimoátia, de ez csak pusztá szó; az a kérdés, vajjon anyagi erők szerepelnek-e itt, vagy talán anyagnál finomabbak: szellemiek?

Hyesféle lehetett Pilátus feleségének az a sok álomlátása, a mi gyötörte őt, mielőtt férje ítélszéke elé hozták Jézust. „Semmi közöd nekem avval az igazsággal, mert sokat szenvedtem álomlátásbani miatt.”

Igaz, hogy efféle álmok nem igen bántják az erősebb idegzetű embert; inkább nőeknek, gyermekeknek vagy költőknek vannak efféle sejtelmesszerű álmai. Az idegrendszer finomabb alkata mintegy hatodik érzék gyanánt működik az ilyeneknél.

Az ilyen dolgokat azonban ne higgyük el valami könnyen; vizsgáljuk meg jól, nincse az illető csalódásban, mert ilyenfélekkel az ember könnyen hajlandó önmagát csalni!

De azért nem helyes az sem, ha minden esetet föltétlenül és vakmerően tagadunk, mert ha 999 eset csalódás, azért az 1000-dik mégis igaz lehet, mert vannak letagadhatatlan tények hasonló esetekből.

Az álomban érzéki képzetekből áll elő a csalóka kép, a mely délibábszerű jütéket űz az öntudatlan emberrel, a kinek ekkor nincs helyes ítéloképessége. Hasonló eset áll be az *örülség*nél. Itt szintén épek az érzékek, vezetik a képeket, de a helyes ítélet hiánya miatt az agy összefogja a képeket és tulszásba, nagyzásba ragadja a beteg embert. Az ilyen agybeli zavarok néha tulságos vérmességtől is eredhetnek, de leggyakrabban az idegek beteges állapota, tulságos izgatottsága előzi meg ezt az állapotot.

Az ilyen idegességben szenvedő embereknél gyakran látomások: hallucinációk jelentkeznek. Ebben az állapotban az ember néha olyan dolgot lát, hall, izlel stb., a mi nincs meg a valóságban s ha ez gyakran ismétlődik, örülségre vezet.

Egy idős hölgynek naponként délután 5 óra felé hallucinációja volt: fekete macskát látott egy óra hosszáig s ez nagyon ingerültté, idgessé tette őt. Baját elpanaszolta orvosának. Hidegvizkurát, napfürdőt rendelt, de az mind nem használt. Végül az orvos azt rendelte, hogy hívja össze ismerőseit uszonára és szórakozzék. Ugy történt. Eljöttek az ismerősök: csevegtek, nevetgéltek, zongoráztak. Az orvos ezalatt a házban minden órát egy órával előbbre igazított. A hölgy egyszer csak megrezzen, az órára néz és így szól: már hat óra, nini ma nem jött el a fekete macska! Ismételték a kúrát és a hölgy idő folytán kigyógyult idegbajából.

Sok esetben azonban nem sikerül elhárítani az agynak megzavarodását és a beteg megörül a rögeszmék kifejlődésével. Az ilyen örültek gondos ápolást igényelnek és az emberiség kiméltre indít irántuk és így rögeszméikhez alkalmazkodva, lehet velük bánni.

Egy szegény örült azt képzelte, hogy a fejében cserép van s az utcaajtóba ülve, rettentően vakarta fejét. Sokan nevelték és dühössé tették. Egy okos ember jött arra, kezébe véve egy cserepet, nagyot kapart vele az örült fején s a cserepet fölmutatta. Itt a cserep — így szól — most vettem ki a fejedből. És a szegény örült egy időre nyugodtabb lett.

Érdekes adatot olvastam Richelieu bíboros, francia államministerről. Egy ízben Richelieu meglátogatta az örültek házában egyik barátját, a ki a csendes örültek sorába tartozott. Epen a kertben találta, a hol az örült rendes sétáját végezte. Richelieu csatlakozott hozzá és az örült egészen okosan beszélgetett vele, egyebek közt társairól is. Mondogatta: ez a bolond Istennek képzelte magát! Nézze, amaz ott azt hiszi magáról, hogy ő király! Az ott a világ Megváltójának képzelte magát!... Csak mi ketten vagyunk itt okos emberek! Fölmentek a házba, ott mindent megmutogatott neki és végre kivezette Richelieu az erkélyre a kilátást megnézni. Egyszerre óriási erővel megragadta őt hátulról és rákiált: Maga most innen le fog ugrani! A bíboros látta, hogy most már csak ő maga maradt okos embernek kettőből, de nem veszté el lélekjelenlétét, hanem nagyot nevetve szólt: Hát még az is valami: innen leugrani! hiszen azt akármelyik bolond megteszi! Hanem tudja mit, lemegyek innen és alulról togoz ide fölugrani! Az már érni fog valamit! — Nagyon derék lesz, tegye meg! mondá az örült gyermekes örömmel s eleresztette Richelieu, a kinek első dolga volt lemenni és gyorsan távozni az épületből. Ha ellenkezett volna a bolonddal, ki tudja, mit csinál az örület dühében; de hogy okosan alkalmazkodott annak rögeszméjéhez, megmentette életét.

Szintén az idegrendszer beteges állapotából magyarázák híres ideg orvosok a *boszorkányságot* is. Minden időben voltak olyan emberek, a kik magukat boszorkányoknak adták ki; azt állították, hogy ők az ördöggel cimborálnak és az ad nekik nagy hatalmat mások megrontására. A ördögöt akkoriban — nemcsak a középkorban, hanem még százötven évvel ezelőt is — rettentő állatok torzalakjában képzelték. — Manap ugy véljük, hogy a sátán — ha egyáltalában megjelenék köztünk — diszes ruhába öltözött finom, simaképu gavalier volna és a szalónokban, báltermekben tolytatná legsikeresebben csábításait a lelkek romlására.

De halljuk, mit ír a boszorkányságról egyik legnagyobb nevű ideg orvosunk: Lafenauer doktor „Előadások az idegélet világából” című könyvében.

„A legrégebb hazai boszorkányszer története, melyről tudomásom van, a Balla Gergely irta nagykorúsi krónikában található, mely itt 1654-ben játszódott le. Nem akarom ezzel azt állítani, hogy előbb nem voltak hasonló perek, de orvosi szempontból magam is kezdő és uttörő lévén e téren, azokat nem ismerem... Az okirat így szól:

Anno, 1654.—29. Julii.

Pánczél Istvánné Eörsebet és Nagy Mihályné Susanna Eördögességgel vadoltatott varasló Asszonyok ellen való Törvény.

Mi Keckemeth várossában lakozo Convocatus Nömös és Esküth Thanáczbeli Teörvénytevő Halasy Mihály, Végh Matthyas, Szüts Ambros, Czeglédhy Joseph István, Nemet András, Abani Fittos György, Bari Dömötör, Keczey Somody Gáspár, Fekete Mihály, Szent Királyi Szél András, Kottaczy Matthe, Szent Lörinczi Szekeress János, Totth Pethör, Nyars Apáthy, Biró Péter, Pánthos Lörincz: mind azoknak valakik ez leveleket lattandgyak, olvasandgyak, a vagy olvastatni hallandgyak, maghunk Tisztességhes köszönetünknek és szolgálatunknak aianlása uthan Istentül minden jokat kívánunk. Adván értéssére mindeneknek az kiknek illik, ez mi Törvény ítéltünk meghíratásának rendiben; hogy mi Convocaltunk volth által Kőrössé, ackorbéli

Körös Wárossának fő birája Sziwoss János Deák s-ő kglme mellett lévő böcsülethős Esküth Thanáczbeli Uraim egyező akarattjokbull, ugyan várossokban találatott Pánczél Istvánné Eörsebet és Nagy Mihályné Susanna nevű Asszonyok, eördögnessi dologhoackal vadoltatván, Nemzetes Vitéz Radaý András, Nömös Pest, Pilis, Solt Wármegyéknek Vice Ispán Urunk ki adta Commissionak ereje mellett. Ugyan ezen Nömös Pest Wármegye böcsülethős és Esküth Assessorok Keczemethy Nömös Bán Gergely és Kőrössy Füle István Uraimek által, Körös Wárossa lakosinak Instantiayokra szedte föll Specificalt Eördöghy Tudományal birook ellen való igaz Tanuknak az ő nyelvek vallassai uthan igaz lelkiük esmereti szerént való Executiojára. Az hollott proponalvan előnkben Körös Wárossabeli Uraink ezen Eördögnesses ellen szedetet Tanúbizonyosságoknak vallástételeket és azok által executiott kívánván: Az szent Isten nekünk atta értenünk, azon Inquisitiokatt lelkiük esmereti szerént ventilalván, azon reayok szedetett Tanuk vallassiból nyilván való Eördöghy Tudományokat bennek megh tapasztaltunk, — nem taghadván azt ezen Pánczél az mi igazságh szerető Törvény székünk előtt, Baranyaban tanulta Eördöghy Tudományatt, Ugy hogy az Leanzo Gyermekek, Ferfi Gyermekek igen könnyen megh tudgya változtatni és az medő Asszonyoknak is méheket megh nitván Szülöké teheti az ő tanulta cselekedeti általl.

Deliberatum: Mivel hogy Istennek ő Flgének az ő Paranczolatya ez: Denterononimus 17. v. 6. Hogy ket vagy három Embernek bizonyoságh Tételére, megh öletessék az, ki meghallandó, de egy Tanuk bizony ságtételére meg ne halljón. Item. Levit. 70. v. 27. Akar férfu akar Asszonyi állat légyen, ha azokban Eördöghy Jövendő mondásnak lelke leyend, megh öletessenek minden ok vetetlen: köveckel veyetek azokatt agyon, az ő haláloknak ő magok az okay. Ez hatalmas Istennek rettentő Parancsollattya követvén mijs, igaz lelkiük esmeretiből származott Törvényünkell azon föll Praenominált Pánczél Istvánné Eörsebet Nagy Mihályné Susannával edgyött, mint nyilván való Eördöghy Tudományal biro büvös bayossokatt érdemek szerent tüzes Halálra méltoknak itellyük. — — — — —

E két nő tehát boszorkánysága miatt Nagy-Körös városában máglyára ítéltetett s ezt a határozatot rajtuk végre is hajtották. Felette kár, hogy a deliberatum megokolásában az okok, melyek miatt mindkettőt boszorkányok tartották, nincsenek bővebben leírva. A megégetést megelőző torturákról, vallatásokról ezen okiratban nincs említés: nagyon könnyen meglehet, hogy az akkori török kormány az ilyesmiket nem engedte meg, mert a budai pasának oda tartozott akkoriban Nagy-Körös — több rendbeli írásbeli rendelete nagyon humánus és figyelmes intézkedéseket ajánl a tanácsnak a lakosság irányában.” (Id. mű 85—87. lap.)

(Folyt. köv.)

Hirek és vegyesek.

Közgyűlés. A helybeli fogyasztási szövetkezet mult vasárnap nem tarthatta meg közgyűlését, mert a részvényesek nem jelentek meg kellő számmal. Április 24-én délelőtt 10 órakor lesz a közgyűlés, mely tekintet nélkül a megjelenők számára — határozatképes lesz.

Kamarai ülés. A miskolci Kereskedelmi és Iparkamara folyó évi április hó 19-én, kedden délután 3 órakor, saját helyiségében teljes ülést tart. Ezen gyűlésen fogják tárgyalni Gömör- és Kishontvármegye újonnan alkotott kéményseprési szabályrendeletét is.

Iskolai növendékek előadása. A tiszolci áll. el. iskola növendékei által folyó évi április 3-án előadott „Honvédök” című szindarab a résztvevő nagyszámú közönség által a legmelegebb fogadtatásban részesült. Nemcsak erkölcsi elismerésben vett részük, hanem anyagi szempontból is fényesnek mondható ezen estély, a mennyiben 172 kor. 18 fillért jövedelmezett a a szegénysorsu és árva gyermekek felruházására. A rendezőség hálás köszönetét nyilvánítja mindazoknak, a kik ezen nemes észélhoz kisebb nagyobb adományaikkal hozzájárultak, többek közt a következők: Basilides János 10 kor., Frank Dániel 8 kor., Rácó Endre 6 kor., Marek László, Faragó Sándor, Schwarz Ferencz, dr. Schwarz Márk, Szántó Sándor, Kamm Ede 5—5 kor., Mispál, Gyürkyné, Molnár Pál, Kohn Albert, Hanel József, Jurenko István, Dobos Gusztáv, Debnár György, Kriska János bíró, özv. Ambrózy Józsefné 4—4 kor., Plank Kálmán, Pázár Elza, Setina János, Sutyák László, Pobozy Benő, Verner Alajos, Braunecken N. 3—3 kor., Latinák Gyula és özv. Loncalevic Ferdinándné 2—2 kor.

Megsérült gyermek. Murányban t. hó 6-án majdnem vezetes bajt okozott egy elvadult bika. A falun keresztül száguldott bika ugyanis egy 9 éves fiucska *Haluska* Jánost leütötte s fejét megtaposta, úgy hogy a fiucska súlyos sérülést szenvedett. Bevitték a kórházba.

Lövöldözés az uton. Nagyszuhá és Susány között a gyaloguton folyó hó 3-án vasárnap csaknem halálos kimenetelű lövés történt. Kojnok Márton (lanko) nagyszuhai 46 éves fazekas a susányi templomban volt s onnan ebédre huzaghoz Benyik Jánosnéhoz ment, s délután 4 óra tájban hazafelé igyekezett a gyaloguton. Mikor a hegyre érkezett, összetalálkozott *Juhász* György susányi lakossal, kivel beszédbe elegyedett, s rövid szóváltás után *Juhász* revolverrel fejbőlötte Kojnokot. A sérültet beszállították a kórházba s a bíróság a vizsgálatot megindította. Levelezőnk értesítése szerint a merényletet azért követte el *Juhász* Kojnok ellen, mert előbbi Amerikában létekor feleségének állítólag viszonya volt nevezettel. A tett elkövetése után ujong kiakart vándorolni Amerikába, de az oszgyáni csendőr járőr még idejekorán elfogta s bekísérte Rimaszombatba.

Csöd. A helybeli kir. törvényszék *Seidner* Géza helybeli kereskedő ellen kimondotta a csödöt. Tömeggondnok dr. *Benyo* Gyula, helyettese dr. *Krausz* Gyula. Csödbiztos *Fodor* Zoltán kir. törvényszéki bíró. — A leltározás már mintegy három hét óta folyamatban van s rövidesen befejezést nyer.

Eladó ház.

Rimaszombat, **Kossuth-utca 41. szám** alatti ház, szép udvar és nagy kerttel szabad kézből eladó. — Ertekezhetni lehet a tulajdonos **Andrási László** fényképészszel.

Hirdetmény.

1373. sz. — **Forgácsfalva** községre nézve az 1892. évi XXIX. t.-cz. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez avval a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t.-cz. 15. és 17. §§-ai alapján — ide értve e §§-oknak az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15. § a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 7. §-a és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15. § b) pontja alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt vagyis az 1910. évi szeptember hó 30-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési keresetnek a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2. hogy mindazok, a kik az 1886. évi XXIX. t.-cz. 16. és 18. §§-ainak eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1910. évi szeptember hó 30-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. hogy mindazok, a kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ide értve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják; e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis **1910. évi szeptember hó 30-áig** bezárólag nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulva után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogának sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 1910. évi február hó 28. napján.

3—3 **Mészáros, kir. tszéki bíró.**

RÁBELY KÁROLY KÖNYVKÖTÉSZE

RIMASZOMBAT, Kossuth Lajos-u. 5. sz.

Alulírott tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség szíves tudomására, hogy a már hat év óta fennálló és a legjobb hírnek örvendő

könyvkötészetemet

mindenféle legújabb rendszerű gépek, divatos betűk, körzetek, díszítő tárgyak stb.-vel szereltem fel; miért is ajánlom szolgáltatásomat bárkinek a könyvkötészet körébe tartozó munkáknak pontos, dívatszerű és szolid kivitelben való elkészítésére.

Felhívom könyvkötészetemre a vidéki jegyző és tanító urak, valamint a kaszinók, olvasókörök és önekkarok jóakaratu figyelmét is, kérve pártfogásukat.

Itt említem meg és hívom fel a vidék figyelmét, hogy vármegyénk minden nagyobb helyén megjelennek országos vásárok alkalmával a raktáramon lévő több mint ötven különbözőféle kivitelű ima- és énekes könyveimmel; a melyek a legújantűsöbbségben csak nálam szerzhetők meg; — ugyanakkor bekötni való műveket is átveszek, miáltal a postai küldés feleslegessé válik.

A nagyérdemű közönség jóakaratu pártfogását ismétlen kérve, vagyok kiváló tisztelettel

RÁBELY KÁROLY,

Rimaszombat, Kossuth Lajos-utca 5. sz.

Hirdetmény.

1797—1910. tkv. sz. — **Darabos** községre nézve az 1892. évi XXIX. t.-cz. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén — ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t.-cz. 15. és 17. §§-ai alapján, ide értve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15. § a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 7. §-a és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15. § b) pontja alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt vagyis az **1910. évi október hó 31. napjáig bezárólag** a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési keresetnek a harmadik személynek a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. évi XXIX. t.-cz. 16. és 18. §§-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis **1910. évi október hó 31-ik napjáig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert ezen meg nem

hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, a kik az 1. és 2-ik pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és annak folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis **1910. évi október hó 31-ik napjáig bezárólag** nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható

záros határidő elmulva után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a melynyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál, 1910. évi március hó 16. napján.

1—3. **Mészáros, kir. tszéki bíró.**

Meghívó.

A Csizi Jód-Bróm-Forrás Fürdő-Részvénytársaság

Csizben, az 1910. évi május hó 1-ső napján, délelőtt 9 órakor tartja meg rendes évi közgyűlését

az **igazgatósági épület nagytermében**, a megjelölt helyre és időre a t. részvényeseket tisztelettel meghívja

Rimaszombat, 1910. április hó 4-én.

az **Igazgatóság.**

A gyűlés tárgyai lesznek:

1. Igazgatósági jelentés.
2. Felügyelő-bizottsági jelentés.
3. A mérleg megállapítása.
4. Esetleges indítványok.

Tartozik.		1909. évi mérleg. — Veszteség- és nyereség-számla.		Követel.			
Veszteség		korona	fill.	Nyereség			
7	Kölesön-kamat számlán	3076	85	36	Bérszobák számláján	739	77
37	Iroda költség számlán	926	95	36	Vendéglő üzlet számláján	780	45
38	Igazgatási költség számlán	10052	84	38	Izzasztó pokrócz számláján	551	63
4	Épületek fenntartása számlán	774	51	39 42	Jódviz szállítás számláján	7775	77
34	Felszerelés fenntartása számlán	516	34	43/49	Fürdő-üzlet számláján	21620	42
35	Leltár fenntartása számlán	430	29				
57	Mérlegnek nyereségért	15490	26				
	Összesen:	31268	04		Összesen:	31268	04

Tartozik.		Mérleg-számla.		Követel.			
Vagyon		korona	fill.	Teher			
33	Pénztár-számlán	27621	36	2	Tőke-számlán	582230	90
3	Gyógyforrások számláján	404151	94	6	Takarékpénztár Rimaszombat	55664	62
3	Telkek számláján	26506	43	7	Hitelezők számláján	373	49
4	Épületek számláján	81706	94	57	Veszteség-nyereség számlán	15490	26
4	Úvegház számláján	813	52				
6	Befektetés a Horváth-telken	1470	81				
34/35	Felszerelések számláján	56568	91				
35	Leltár számláján	29459	87				
50/56	Gyógyhely illeték számláján	25459	49				
	Összesen:	653759	27		Összesen:	653759	27

Csizi-fürdő, 1909. december 31-én.

Csizi Jód-Bróm-Forrás-Fürdő-Részvénytársaság.

Glos Arthur, vezérigazgató.

Endrődy Nándor, könyvelő.

Tisztelt közgyűlés!

Az 1909-ik év üzleti eredményéről s nevezetesebb eseményeiről jelentésünket tisztelettel a következőkben tesszük meg:

A lefolyt üzleti évben a vízeladás emelkedett 229 ládával vagyis 6725 palackkal; a fürdőjegy forgalom jövedelme 265 korona 60 fillérrel.

A látogatottság kevesebb volt 15 számmal; elmaradt a munkabiztosító pénztár, a melyet az állam vett által, az elmaradás fürdőnk vezetésétől függetlenül történt, azon mi nem változtathattunk, Budapestben a központi intézkedésben mutatkoztak belbakok, azok hozták magokkal a jelzett visszaesést.

Ezen kedvezőtlen helyzet már a folyó évben teljesen ki lesz javítva; dr. Kallós Jenő hivatalos fürdő-orvos ur jelentése szerint egyes villa-telepek tulajdonosai-val szerződés lett kötve a vasuti munkások és alkalmazottak fürdőlátogatásának nagyobb számmal bevezetése és elhelyezése tárgyában; lehet reményleni, hogy ezek a létszámot óhajtott mértékben fogják emelni és jövedelmünket is szaporítani.

Az alapszabályszerű leírások után a tiszta üzleti jövedelem volt 13490 korona 26 fillér; 890 korona 66 fillérrel több, mint 1908-ban.

Vízvezetékünk készen van s a folyó évi üzletnek már rendelkezésére áll; az igazgatóság által nagy elővigyázattal megkötött szerződés alapján a kellő biztosíték fenntartásával lett az kiépítve, kölesönre e végett nem szorulunk; a folyó évben fizetendő 20337 korona 13 fillér a megelőző évi megtakarításokból, a melyek a rimaszombati takarékpénztárnál betétkönyvben vannak elhelyezve, kiegyenlíthető; ugyanolyan összeg lesz a szerződés megkötésétől számított két év alatt fizetendő; erre a célra a folyó évin felül még egy év, tehát összesen két év jövedelem feleslege áll rendelkezésünkre; igen kedvezőtlen viszonyoknak kellene bekövetkezni, hogy azok kötelezettségünket ne tevézzék, addig 5 % kamatot fizetünk a vállalkozónak.

Az építő vállalkozó három évig szavatol a külső erőszak nélkül keletkező romlásokért.

Ezen vízi-mű régen érzett hiányt fog pótolni; vízkészletünket sokszorosan megnöveli, most már meglesz a lehetőség annak, hogy kellő gondot fordítsunk utaink üntözésére, tisztántartására s a fürdőterületen lévő növényzet megfelelő fejlesztésére is.

Az eddig rendelkezésünkre álló forrásokon s kúton felül naponként 10000 liter, vagyis 1000 hektoliter viz áll vállalatunk rendelkezésére naponként, ezen helyzet biztosítéka a tovább fejlődésnek, s ebben a tekintetben egy emberöltő leforgása előtt alig lesz kiegészíteni és pótolni való.

Vízijogunk tekintetében az eljárás befejezve nincs még egészen, maga a jog két egyenlő határozat alapján feltétlenül biztosítva van, felebezés csak az évi 28 kor. 21 fillért tevő kártalanítási összeg miatt lett beadva, ennek kedvező elintézése érdekében a földművelési mi-

nisteriumban minden lehetőt megtettünk s eddig azon megnyugtató értesülésünk van, hogy a miniszteri szakértő vizsgálat ezen évi kárösszegnek sem találja meg az alapját, annak is törlesztést indítványozza, aggodalom nélkül várhatjuk emelőlgyva a végleges megoldást.

Az igazgatóságból senkinek megbízása nem jár le a folyó évben, Molnár József, Süteő István és Pazár Andor 1909-ben, Glos Arthur és Horváth József pedig 1908-ban lettek három évi időtartamra megválasztva.

Hasonló módon 1908-ban lett megválasztva a felügyelő-bizottság mindenik tagja is ugyancsak három évi időtartamra; e tekintetben tehát jelenleg semminemű intézkedés nem szükséges.

A tisztelt részvényesekkel már az összehívóban közölt mérleg teljesen megtele a helyesnek talált számadásnak, kérjük azt ezen alapon véglegesen megalapítani.

Indítványozzuk, hogy a tiszta jövedelemből a részvények 1909. évi szelvényeinek darabonként 40 koronával beváltására fizetessék ki 8000, azaz nyolcezer korona, a többi pedig csatoltassék a vízvezeték építési fedezetéhez, esetleg az 5 % kamat apasztása céljából fizetessék ki az építő vállalatnak.

Végül tisztelettel kérjük, hogy az 1909-ik üzlet-évre vonatkozólag ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt szokott fenntartással megadni méltóztassék.

Rimaszombat, 1910. márc. 23.

Tisztelettel: **az igazgatóság.**

Molnár József igazg. elnök sk., Glos Arthur sk., Süteő István sk., Pazár Andor sk., Horváth József sk. ig. jegyző.

Tekintetes közgyűlés!

A csizi jód-bróm fürdő-részvénytársaságnak, mult 1909-ik évi, s az igazgatóság által már megvizsgált számadásait, alulírott helyen és napon felülvizsgálván, s a bevételi és kiadási tételeket, az azokat igazoló okmányokkal egybeazonosítván, ezen számadásokat, s az azok alapján készített mérleget, nyereség és veszteség számlát, a felügyelő bizottság helyesnek, s a törvény rendelkezése szerint szabályszerűen szerkesztettnek találta.

Örömmel látja a felügyelő-bizottság, hogy az általunk több éveken át szorgalmazott vízvezeték elkészült, és már a f. évben használatba vehető, és még örvedetesebb, hogy a vízvezeték által létre jött kiadásra a már több éven keresztül megtakarított pénzből 20337 korona 13 fillérnyi összeg fedezetet talált.

A helyesnek talált mérleget, nyereség és veszteség-számlát a tekintetes közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk, s így a tek. igazgatóság mint a magunk részére az 1909-ik évi számadásokra vonatkozólag a felmentvényt megadni kérjük.

Rimaszombat, 1910. április hó 7-én.

Teljes tisztelettel

Marikovszky Géza, t. b. elnök,